

Basfakta om Øresundsregionen

Innehållsförteckning

1	INTRODUKTION	4
2	ØRESUNDSREGIONENS ATTRAKTIONSKRAFT	5
2.1	Faktorer av betydelse för företagsetableringar	5
2.2	Infrastruktur och transporter	5
2.3	Företagsklimat	7
2.4	Tillgång till kvalificerad arbetskraft	8
2.5	Marknadsnärhet	8
2.6	Livskvalitet	9
2.7	Informationsteknik och Telekommunikationer	10
3	ØRESUNDSREGIONEN SOM TILLVÄXTOMRÅDE	11
3.1	Betydelsen av kluster	11
3.2	Klusterbildning i Øresundsregionen	11
3.3	Øresundsregionens vetenskapliga styrka	12
3.4	Teknikparker och forskningsbyar	12
3.5	Prognoser för regionens tillväxt	13
	Ekonomisk tillväxt	13
	Sysstämning och arbetskraft	13
	Byggmarknaden	13
	Läkemedel och bioteknik	13
	Handel	13
4	REGIONBILDNINGEN	14
4.1	Näringslivets integration	14
4.2	Offentliga samarbeten	15
4.3	Intresseorganisationer/nätverk	15
4.4	Media	16
4.5	Fritidsutbyte	16
5	FÖRETAG SOM ETABLERAT SIG I ØRESUNDSREGIONEN	17
	Livsmedel	17
	Läkemedel/bioteknik	17
	IT	17
	Logistik och transporter	17
	Företagstjänster	17
	Övriga	18
	BILAGOR	18
	Bilaga 1: Undersökningar om faktorer som styr företags val av etableringsplats	18
	Bilaga 2: Universitet och högskolor i Øresundsregionen	19
	Bilaga 3: Teknikparker och forskarbyar i Øresundsregionen	19
	FOTNOTER	20

Föreliggande rapport innehåller basfakta om Øresundsregionen ur ett företagsperspektiv. Utgångspunkt för redogörelsen är de faktorer som spelar störst roll vid en etablering av ett företag i en region. Skriften är avsedd att användas som underlag av företag som funderar på att etablera sig i regionen, eller av divisioner som redan finns i regionen men som önskar argument för att öka sin satsning i närområdet. Rapporten tjänar också som underlag för personer som önskar veta mer om Øresundsregionen i allmänhet.

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren tillhandahåller gärna ytterligare information, föredrag, etc. i syfte att bistå ovanstående målgrupper. Citera oss gärna med angivande av källa!

Sedan 1999 arbetar Sydsvenska Industri- och Handelskammaren och Det Danske Handelskammer tillsammans inom nybildade Øresund Industri- och Handelskammare.

Malmö juni år 2000

SYDSVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSKAMMAREN
Information & Analys

Per Tryding
DIREKTÖR
per.tryding@handelskammaren.com

Henrik Andersson
OMVÄRLDSANALYTIKER
henrik.andersson@handelskammaren.com

Meddela oss gärna dina synpunkter på rapporten och dess innehåll, antingen via e-post eller via telefon 040-690 24 00.

Det Danske Handelskammer
Kontaktperson Carlos V. Y. Lassen
cla@commerce.dk

1 Introduktion

BYGGNATIONEN OCH ÖPPNANDET av den fasta förbindelsen över Öresund har inneburit ett starkt massmedialt fokus på Øresundsregionen och den potential som finns i en integration mellan Själland och Skåne. En integrerad Øresundsregion har utomordentlig internationell konkurrenskraft och kommer med all sannolikhet att bli ett av de dominerande områdena i Europa. Professor Wichmann Mathiessen vid Københavns Universitet har sammanfattat regionens kvaliteter i följande punkter:¹

- ~ Starkt och konkurrenskraftigt näringsliv med hög effektivitet, utbildningsnivå och innovativt klimat.
- ~ Framstående offentliga institutioner avseende högre utbildning, universitet och kulturliv.
- ~ Terminaler och trafikförbindelser i toppklass. Mycket goda internationella förbindelser.
- ~ God social miljö med hög välfärd.
- ~ Boendeyråden och fysisk planering av god standard.
- ~ Natur och fysisk miljö av unika kvaliteter.

Øresundsregionen erbjuder också god geografisk närhet till den expanderande Östersjömarknaden och utgör dessutom norra Europas största lokala avsättningsmarknad. Med 3.5 miljoner invånare, nära 25% av Sveriges och Danmarks befolkning, finns det tillräckligt med kritisk massa för att skapa en region med bra utvecklingsmöjligheter och attraktionskraft, samtidigt som miljö- och trafikproblem kan hanteras och prisnivåerna är rimliga. Nedanstående tabell visar hur Øresundsregionen hävdar sig i Norden och i Europa.

Sammantaget gör detta Øresundsregionen till den starkaste regionen i norra Europa och en mycket attraktiv etableringsplats för företag.

Øresundsregionens placering relativt nordiska och europeiska regioner.

Faktor		Placering bland nordiska regioner	Placering bland europeiska regioner ²
Areal	21 000 km ²	–	–
Befolkningsmängd	3.5 miljoner	1	27
Bruttoregionprodukt (1996)	US\$ 120 mdr	1	11
Bruttoregionprodukt per capita	US\$ 34 500	1	3
Internationella flygförbindelser	Antal passagerare ~14 miljoner	1	6
Vetenskaplig styrka (artiklar i vetenskapliga tidskrifter åren 1996-98 inom områdena medicin, naturvetenskap & teknik)	Antal artiklar 23 792	1	5
Antal studerande på eftergymnasial nivå	>130 000	1	?

Källor: Statistiska Centralbyrån och Danmarks Statistik, Copenhagen Airports, Andersson & Wichmann Mathiessen, "Øresundsregionen, Kreativitet, Integration, Vækst" (1993), Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/Vår nya/Vores nye region" (1999), Øresunds Brokonsortiet, DTU Analysis & Research Promotion Center (1999)

² P g a begränsad tillgång till statistik över jämförbara regioner i Europa jämförs här europeiska storstadsregioner mot området København-Malmö-Lund.

2 Øresundsregionens attraktionskraft

2.1 Faktorer av betydelse för företagsetableringar

OLIKA BRANSCHER OCH FÖRETAG och kanske också olika delar inom ett företag söker skilda förutsättningar för sin lokalisering. Nya möjligheter för kommunikation och transporter möjliggör en etablering av de olika delarna där det är som mest optimalt. Ett varuproducerande industriföretag söker kanske ett område med goda möjligheter till effektiva godstransporter och med låga fastighetspriser, medan kunskapsintensiva tjänsteföretag (eller industriföretagets forsknings- och utvecklingsavdelning) söker närhet till universitet och högskola och effektiva persontransporter.

Det finns ett flertal undersökningar som har studerat vilka faktorer som har störst betydelse för företagens val av etableringsplats (bilaga 1). Om man sammanfattar dessa undersökningar i en tabell, erhålls en uppfattning om vilka faktorer som är viktigast:

Följande delar av kapitel 2 beskriver hur väl Øresundsregionen tillgodoser de höga kraven på dessa faktorer. Dessutom redovisas informationsteknik och telekommunikationer, vilka är faktorer som kan antas öka i betydelse.

2.2 Infrastruktur och transporter

- ~ Behovet av effektiva person- och godstransporter ökar, bl.a. som en följd av internationalisering och nya logistikstrategier
- ~ Øresundsregionen har ett mycket fördelaktigt geografiskt läge
- ~ Kastrup är Europas sjätte största flygplats, Sveriges näst största inrikesflygplats och rankas som en av världens absolut bästa flygplatser
- ~ Sturup, Kristianstad och Ängelholm/Helsingborg är ytterligare flygplatser i Skåne
- ~ Tre av Sveriges sex största hamnar för godstrafik finns i Skåne
- ~ Helsingborgs hamn är en av världens största färjehamnar för passagerartrafik
- ~ Dansk logistik är bland världens främsta och den svenska rankas bland Europas mest effektiva

Faktorer av störst betydelse för företags val av etableringsplats. Siffran i tabellen anger deras placering i respektive studie.

Faktor	UNDERSÖKNING				
	Europeiska bankunionen (Sex identifierade faktorer)	OECD (Tio faktorer)	Invest in Sweden Agency (Sex faktorer)	Healey & Baker (Tio faktorer)	Stockholms läns landsting (Sex faktorer)
Infrastruktur/Transporter	1	6	2	2	5
Företagsklimat	5 & 6	8	4 & 5	5	2
Arbetskraft, tillgång och kvalifikation	4	1 & 2	–	4	3
Marknadsnärhet (kunder, leverantörer)	–	7	3 & 6	1	–
Livskvalitet (kultur, natur), levnadskostnad	2	3 & 10	1	9 & 10	4

Utvecklingen inom informationstekniken, medlemskapet i EU och medföljande harmonisering av lagar och regler, internationaliseringen samt avregleringen av nationella marknader gör det möjligt för företag att etablera sig där förutsättningarna är som mest gynnsamma. Samtidigt tenderar behovet av god infrastruktur och bra kommunikationer snarast att öka. Detta gäller för såväl gods- som persontransporter. Øresundsregionen befinner sig i ett geografiskt mycket centralt läge, i synnerhet med tanke på de marknader som expanderar i forna Östeuropa. Regionen är en naturlig port till Östersjöområdet och har samtidigt mycket goda förbindelser med både övriga Europa och resten av världen. Kommunikationsmöjligheterna tillfredsställer både kraven på kostnadseffektiva godstransporter och på snabba persontransporter.

Kravet på effektiva godstransporter ökar som en följd av flera faktorer. Just-In-Time-principen kan tillämpas som global strategi tack vare förbättrade kommunikationer mellan olika världsdelar. Dessutom ökar värdet på transporterat gods, vilket medför att kostnaderna för kapitalbindning stiger. Som exempel kan nämnas att värdet på det gods som transporteras mellan Sverige och övriga EU har ökat från 4000 kr per ton i början av 1970-talet till drygt 8000 kr per ton år 1996.³ Den logistiska utvecklingen går, bl.a. som en följd av värdestegringen, mot allt högre grad av rullande lager i syfte att minimera transporttiderna. I och med en ökande elektronisk handel, med transportkostnader upp mot 40 % av en varas pris jämfört med nuvarande 10-20%, kommer behovet av effektiva transporter att öka ytterligare.

Persontransporterna i allmänhet, och de internationella i synnerhet, tenderar att öka i antal och räckvidd. Sedan 1980 har t.ex. trafikarbetet över lag ökat med två procent per år inom EU, medan den internationella trafiken har ökat med 2.4% per år.⁴ Informationstekniken skapar nya kontakter mellan människor, vilka leder till nya personliga möten. IT bidrar alltså inte till att reducera det totala resandet. Resandet ökar också som en följd av internationaliseringen av handel, affärer och marknader. Invest in Sweden Agency har studerat anledningar till företagsutflyttningar och då funnit att ledningsgrupperna för större företag och deras divisioner befinner sig på resande fot en allt större del av tiden. Som en konsekvens av detta kan t.ex. Stockholm upplevas som alltför perifert för att fungera som ett effektivt säte för ett multinationellt företag.⁵ Resandet påverkas även av de fusioner och förvärv som präglar såväl mogna marknader som de nya tillväxtmarknaderna. Fusio-

ner över nationsgränser intensifierar självfallet de internationella kontakterna mellan företagets olika delar.

Näringslivet i Øresundsregionen får tack vare den fasta förbindelsen tillgång till flera olika flygplatser, varav Kastrup (Copenhagen International Airport) är norra Europas överlägset största med avseende på internationell flygtrafik. Kastrup är med sina 117 internationella direktförbindelser per dag⁶ Europas sjätte största flygplats och dessutom redan idag Sveriges näst största inrikesflygplats. Man trafikerar 18 destinationer i Sverige med totalt 108 avgångar per dag, ett antal som förväntas öka när den fasta förbindelsen över Øresund öppnas.⁷ Halva Sveriges befolkning har närmare till Kastrup än till Arlanda.

Kastrup utsågs i IATAs marknadsundersökning 1999 till världens bästa flygplats.⁸ Flygplatsen har även utsetts till Europas bästa flygplats⁹ och rankas bland de bästa i världen när det gäller omloppstider för gods med en genomsnittlig hanteringstid på tre timmar. Kastrup är den flygplats i Europa som har minst förseningar och störningar i trafiken¹⁰ och erbjuder dessutom det tredje bästa affärsutbudet bland världens flygplatser, bäst passagerarfaciliteter och det tredje bästa restaurangutbudet.¹¹ Kastrup är en flygplats i absolut världsklass. Det totala passagerarantalet för 1999 var drygt 17 miljoner.¹²

Den näst största flygplatsen i regionen är Sturup, med drygt 1.8 miljoner passagerare per år (1999).¹³ Flygplatsen har haft en mycket god utveckling i passagerarantal och förväntas öka i storlek med ca 5 procent per år, bland annat tack vare den ökning av upptagningsområdet som blir följden när den fasta förbindelsen över Øresund öppnas. Förutom Sturup finns det ytterligare två flygplatser i Skåne, Kristianstad Airport med mycket trafik till Baltikum samt Ängelholm/Helsingborg flygplats.

Øresundsregionen har dessutom en mycket väl utvecklad hamnverksamhet. Fusionen mellan Københavns hamn och Malmö hamn gör denna till Nordens största efter Göteborg avseende godstrafik, med en årlig omsättning på 17 miljoner ton.¹⁴ Tre av Sveriges sex största hamnar för godstrafik finns därmed i Skåne, varav Helsingborgs hamn dessutom är en av världens största färjehamnar avseende passagerartrafik med 14 miljoner passagerare (1998).¹⁵

Øresundsregionen är tack vare sitt geografiska läge och goda kommunikationer en utmärkt logistisk knutpunkt för trafik i hela Östersjöområdet. Den danska godshanteringen/logistiken rankas som världens främsta efter Singapore.¹⁶ En annan undersökning rankar Sve-

rige som det tredje bästa landet i Europa.¹⁷ Skåne är den naturliga transitregionen för en mycket stor andel av godsflödet till och från Sverige och 70% av Sveriges export transporteras via Skåne.¹⁸ Tillsammans med den starka koncentrationen av livsmedelsindustri har detta utvecklat skånska transporter och logistik. I Skåne finns 20 % av de svenska åkerierna (att jämföra med ca elva procent av befolkningen).

2.3 Företagsklimat¹⁹

- ~ Øresundsregionen erbjuder två typer av företagsklimat för samma avsättningsmarknad
- ~ Förmånliga fastighetspriser och hyresnivåer
- ~ Nyföretagandet i Skåne visar en kraftig ökning
- ~ Øresundsregionen har god tillgång till venture capital

Vad som skiljer Øresundsregionen från nationella regioner är att man kan erbjuda två nationers företagsklimat. Detta innebär att verksamheter kan etablera sig på den sida som svarar bäst mot deras behov och fortfarande få tillgång till hela avsättningsmarknaden. Som exempel kan nämnas att fastighetspriserna är avsevärt lägre på den svenska sidan, vilket innebär att utrymmeskrävande verksamheter kan få lägre investeringskostnader genom att etablera sig i Skåne, samtidigt som man bibehåller den goda kontakten med den danska delen av marknaden. För företag som snabbt behöver mark för att bygga nya lokaler är den svenska hanteringen av planfrågor avsevärt mer decentraliserad än den danska, och därför ofta mer flexibel och snabbare. Företag som vill etablera sig centralt i befintliga lokaler upptäcker att hyresnivån relativt sett är mycket låg även i Köpenhamn. I nedanstående tabell redovisas kostnaderna för första klassens kontorslokaler i ett urval av städer.

Hyresnivåer för första klassens kontor.²⁰

Stad	Kostnad per kvadratmeter och år (1999)
Stockholm	2400-3700 SEK
København	Ca 1900 SEK
Göteborg	1100-1500 SEK
Malmö	1000-1600 SEK

Hyran för förstaklasskontor i Köpenhamn är alltså ca 1900 kr per kvadratmeter och år, vilket är lägst bland huvudstäder i Europa.²¹ Hyrorna i Malmö har i och för

sig stigit med det ökade intresset för Øresundsregionen, men är fortfarande tämligen modesta. Svenskt Fastighetsindex för 1999 visar att kontorsmarknaden i Malmö är den fastighetsmarknad som ger bäst totalavkastning efter Stockholm, d v s att fastighetsbeståndet värderas högt. Förväntningar på utvecklingen i Øresundsregionen har drivit upp fastighetsvärdet, men hyreshöjningarna har ännu inte följt efter i samma takt.²² De mest attraktiva lägena för butiker betingar i Malmö ett pris på mellan 1800 och 3500 kr per kvadratmeter och år.²³ Övriga delar av Skåne erbjuder ytterligare lägre priser i attraktiva lägen, bl.a. i Helsingborg, Skånes andra största stad.

Företag med en efterfrågan som varierar kraftigt, t.ex. med konjunkturen eller beroende på offentliga initiativ, kan ha behov av en flexibel personalstyrka. De kan dra nytta av den liberala danska arbetsmarknads-lagstiftningen. Danmark har den tredje bästa situationen för företag i Europa avseende lagstiftning och lönenivåer (efter Ungern och Schweiz).²⁴

Vidare kan företag som på grund av t.ex. en mycket konkurrensintensiv marknad har små vinstmarginaler dra nytta av den svenska bolagsskatten, vilken är den lägsta i EU tillsammans med Finland och Irland²⁵, samtidigt som man kan verka i hela regionen.

Närheten till Kastrup och tillgången till universitet och högskolor gör regionen till en utmärkt lokaliseringsplats för internationellt inriktade tjänsteföretag. Det finns både stor efterfrågan på tjänster, tillgången till arbetskraft är god och kommunikationerna med omvärlden likaså. Tjänsteföretagen ökar för närvarande kraftigt i antal i regionen.²⁶

I stiftelsen Jobs & Societys senaste nyföretagarbarometer placerade sig Skåne som femte län i Sverige vad gäller ökning av nyföretagande mellan de första delarna av 1999 respektive 2000.²⁷ I princip i hela Sverige minskade nyföretagandet mellan 1997 och 1998. Så var dock inte fallet i Skåne, där antalet nystartade industri-företag tvärtom ökade mest i hela landet (mellan 1.1% och 2%).²⁸ Detta kan ses som en tydlig bekräftelse på den framtidstro som präglar aktiviteterna i regionen.

Integrationen över Öresund ger goda förutsättningar för att Skåne skall få ökad tillgång till det riskkapital som finns i Hovedstadsområdet. Åttio procent av de danska venture capital bolagen finns i Köpenhamn. Stockholmsbörsen och Københavnsbörsen har genom sin sammanslagning skapat den femte största aktie-marknaden i Europa.²⁹

2.4 Tillgång till kvalificerad arbetskraft

- ~ Allt fler arbetar med tjänster och kunskap och information, allt färre med fysisk produktion
- ~ Arbetsstyrkan i Øresundsregionen omfattar nära 1.7 miljoner personer
- ~ Fler än 20 universitet och högskolor
- ~ Fler än 130 000 studenter utgör en god bas för kvalificerad arbetskraft
- ~ Nära 10 000 forskare är verksamma inom ramarna för det s k Øresundsuniversitetet
- ~ Tio MBA-utbildningar i regionen
- ~ Fler än 300 000 människor med utländsk bakgrund

Allt fler människor arbetar med tjänster, kunskap och information och allt färre med fysisk varuproduktion. Arbete som inkluderas i begreppet kunskap och information är t.ex. forskning och utveckling, utredningar och analyser, marknadsföring och reklam, finansiella tjänster, etc. Enligt prognoser för år 2010 kommer då 50% av arbetskraften att arbeta med kunskap och information, ca 40% med service och endast tio procent med fysisk varuproduktion.³⁰ På samma sätt skapas därmed en stor del av produktens värde genom kunskapsarbete. Som en följd av detta, och som en reaktion på den ökade globala konkurrensen, tenderar alla produkter att bli allt mer kunskapsintensiva. Detta innebär att tillgång till kompetent och kreativ personal är den avgörande faktorn för hur framgångsrikt ett företag blir. I den traditionella industrin var möjligheterna för en anställd att påverka företagets framgång relativt små, men i det nya kunskapsamhället kan en enskild person ha stor påverkan på företagets resultat.

Genom integrationen över Øresund skapas många fördelar vid rekrytering. Undersökningar visar att nära nittio procent av alla rekryteringar görs av personer som redan bor inom den aktuella regionen.³¹ I och med öppnandet av den fasta förbindelsen över sundet och de goda pendlingsmöjligheterna i norra Øresund, får företagen tillgång till en större mängd kvalificerad arbetskraft, vilket gör att risken för flaskhalsar reduceras. Sannolikt bidrar dynamiken i regionen även till att man ökar attraktionskraften för utländsk arbetskraft. Arbetskraften i Øresundsregionen uppgår till nära 1.7 miljoner människor.³²

Inom ramarna för det s k Øresundsuniversitetet samarbetar elva universitet på båda sidor om sundet

och organiserar 130 000 studenter och nära 10 000 forskare.³³ I regionen finns ett stort antal ytterligare högskolor med olika specialinriktning.

För att garantera möjligheterna till kvalificerad vidareutbildning finns det ungefär tio olika MBA-utbildningar i regionen, vilka har både generella och mycket specifika inriktningar. Utbildningarna anses allmänt vara av mycket hög kvalitet.

Øresundsregionen är mångkulturell och den mest invandrartäta regionen i Norden. Bara i Köbenhavn och sydvästra Skåne finns 300 000 människor med utländsk bakgrund.³⁴ Detta ger regionen tillgång till ett stort utbud av internationellt erfaren och språkkunnig arbetskraft och underlättar dessutom för utländska gästarbetare att finna sig väl till rätta.

2.5 Marknadsnärlighet

- ~ En bruttoregionprodukt per capita som är bland de högsta i Europa
- ~ 3.5 miljoner invånare
- ~ Mycket god närhet till Östersjömarknaden

Den ökade konkurrensen, som är en konsekvens av globaliseringen, innebär att varor specialiseras i allt högre grad i syfte att vara ledande inom sina områden. Detta medför ett ökat behov av en stor avsättningsmarknad för att få utdelning för de höga utvecklingskostnaderna. I Øresundsregionen bor 3.5 miljoner människor, vilka har en hög köpkraft och därmed utgör en stark lokal marknad. Inflyttningen till regionen är omfattande, vilket ytterligare ökar marknadens storlek och dessutom bidrar till att tillgodose behovet av arbetskraft.

Regionen är genom sin geografiska placering en mycket lämplig lokaliseringsplats för att bearbeta hela den nordiska marknaden och även andra länder kring Östersjön. Länderna i forna Östeuropa har haft en mycket gynnsam utveckling, vilken kan antas fortsätta under lång tid framöver. En bidragande orsak till prognosen är de stora svenska och danska investeringar som gjorts i bl.a. Baltikum.

Produktiviteten för i synnerhet området västra Skåne-Köbenhavn är mycket hög med en bruttoregionprodukt per capita på US\$ 34 500.³⁵ Detta placerar delen som den tredje starkaste regionen i Europa efter Frankfurt-Mainz och Hamburg. I samma lista intar Stockholm-Uppsala tolfte plats, med en BRP per capita på US\$ 28 000.³⁶

2.6 Livskvalitet

- ~ Betydelsen av livskvalitet ökar när personalen blir allt viktigare för företagen
- ~ Ett av de museitåstaste områdena i världen
- ~ Bibliotekslån i världsklass
- ~ Roskildefestivalen är Europas största rock-festival och Copenhagen Jazz Festival samlar musiker från hela världen
- ~ 563 bevarade medeltidskyrkor
- ~ Skåne har 25% av Sveriges badstränder
- ~ Totalt 80 golfbanor, varav 50 i Skåne
- ~ Danmark och Sverige rankas bland de fem bästa länderna i världen att leva i
- ~ Köbenhavn är en av världens tio största kongressstäder
- ~ Modesta fastighetspriser och väl utvecklat boende
- ~ Nära 15 internationella skolor

Som tidigare konstaterats får personalen allt större betydelse för ett företags resultat. Detta innebär att det ställs stora krav på arbetsgivaren att erbjuda en attraktiv boendemiljö med god tillgång till kultur, natur och rekreation. En god livsmiljö går ofta hand i hand med turistnäringen och upplevelseindustrin och i detta fall utmärker sig Øresundsregionen mycket positivt. Turism bedöms dessutom bli en av de starkaste tillväxtnäringarna i världen under det närmaste decenniet. Turismen i regionen omsätter redan ca 28 miljarder och skapar ca 26 000 årsarbeten, d v s knappt två procent av arbetskraften.³⁷

Kultursektorn i Øresundsregionen sysselsätter 36 000 människor i regionen³⁸ och ytterligare 25 000 arbetar i verksamheter som är nära förknippade med branschen. Sammantaget utgör dessa ca fyra procent av arbetskraften. Det stora antalet människor som arbetar i branschen gör bland annat Øresundsregionen till ett av de museitåstaste områdena i världen. Följande tabell visar tillgången på kulturinstitutioner i Øresundsregionen:

Kulturinstitutioner i Øresundsregionen³⁹

	København	Skåne	Øresundsregionen
Teatrar	45	16	61
Muséer	79	28	107
- varav konst-muséer	15	8	23
- varav historiska muséer	64	20	84
Konstgallerier	60	70	130
Bibliotek	170	170	340
Biografer	46	21	67
Symphoniorkestrar	4	2	6
Konstskolor	8	5	13

De totalt 340 biblioteken i Øresundsregionen är mycket välbesökta och antalet bibliotekslån per invånare och år är i världsklass.⁴⁰

Även musiken får stort utrymme i Øresundsregionen och sedan många år arrangeras Europas största rock-festival, *Roskildefestivalen* med 65 000 besökare.⁴¹ Ett annat stort evenemang är *Copenhagen Jazz Festival*, ett tio-dagarsevenemang under juli månad med ca 450 konserter. På den svenska sidan finns också populära evenemang och institutioner, bland annat *Hultsfredsfestivalen*, en stor och välbesökt rockfestival i Kalmar län.

Øresundsregionen har en rik historia, vilken bland annat manifesteras i de nära 5000 registrerade gravhögarna från sten- och bronsåldern och de 563 bevarade medeltidskyrkorna.⁴²

För de som tillfälligt tröttnar på att ta del av det kulturella eller det historiska utbudet finns 25% av Sveriges badstränder i Skåne.⁴³ Naturen har stora kvaliteter och som exempel kan nämnas att den blivande nationalparken *Söderåsen* besöks av ungefär två miljoner besökare varje år, vilket kan jämföras med ca en miljon besökare till fritidsmuseet Skansen i Stockholm.⁴⁴

Øresundsregionen utmärker sig även positivt ur en idrottslig aspekt. Det finns totalt 80 golfbanor i regionen, varav 50 i Skåne.^{45, 46} Enligt en undersökning i Sydsvenska Dagbladet är Malmö den storstad i Sverige som är mest framgångsrik när det gäller idrott. Baserat på en viktning av olika meriter inom flertalet sporter konstaterar tidningen att Malmö är framgångsrikast bland svenska städer med mer än 100 000 invånare.⁴⁷ Helsingborgs IF blev 1999 svenska mästare i fotboll och erbjuder god underhållning på hemmaarenan Olympia.

Enligt studien ”World Social Progress Report”, gjord av University of Pennsylvania 1998, är Danmark det bästa landet att leva i med Sverige på en fjärde plats.⁴⁸ Studien omfattade 160 länder. Motsvarande undersökning av Oxford Research gav samma placeringar när även arbetssituationen beaktades. Eurobarometer rankar danskar och svenskar som mest nöjda med sitt liv (1999).

København tillhör världens tio största kongressstäder, medan Stockholm rankas som nummer tolv.⁴⁹ En av förklaringarna är Skandinavien största utställnings- och kongresscenter i form av Bella Center i det sk Ørestad, det nya området i anslutning till det danska brofästet.⁵⁰ Tillsammans erbjuder Själland och Skåne drygt 40 000 hotellbäddar, fördelade på 360 hotell. För besökare med lägre anspråk finns över 100 campingplatser och drygt 50 vandrarhem.⁵¹

Boendet är väl utvecklat i Øresundsregionen och kostnadsnivån rimlig. MeritaNordbanken har publicerat en undersökning som redovisar priserna för en bostadsrätt i Øresundsregionen och i Stockholm och Göteborg, se nedan.⁵² I Skåne finns såväl småhus som lägenheter i attraktiva lägen till låga priser.

Kvadratmeterpris för bostadsrätter.

Stad	Kvadratmeterpris för bostadsrätt
Stockholm City	Ca 35 000 SEK
Stockholm	Ca 21 000 SEK
København City	Ca 20 500 SEK
København	Ca 12 500 SEK
Göteborg	Ca 7 500 SEK
Malmö	Ca 5 000 SEK

För att attrahera utländsk arbetskraft är det viktigt att kunna erbjuda skolgång med internationell utbildningsplan. Det finns tio internationella skolor bara i København, men även på den svenska sidan planeras etablering av ytterligare skolor i Lund och Kristianstad förutom de befintliga i Helsingborg och i Malmö (två st).⁵³

2.7 Informationsteknik och Telekommunikationer

- ~ Sverige och Danmark är världsledande inom informationsteknik
- ~ Låga kostnader för telekommunikation
- ~ IT-universitet etableras i Ørestaden i København
- ~ Företaget Sigma öppnar IT-gymnasium i Malmö hösten år 2000
- ~ Scandinavian College of Communication i Helsingborg kombinerar informatik och IT-kunskap i en unik utbildning

Både Sverige och Danmark tillhör de länder i världen som är ledande inom informationstekniken. Detta kan mätas genom t.ex. antalet datorer per tusen invånare, antal personer med tillgång till internet, etc. Alla liknande mått placerar Sverige och Danmark i det absoluta toppskiktet i världen. Detta gäller även mätning av tillgången till fax, telefonlinjer och mobiltelefoner samt text-tv.⁵⁴

När det gäller telekommunikationer är behoven mycket väl tillgodosedda och kostnaderna för telefoni är låga i både Sverige och Danmark. I t.ex. Bryssel är det 2,5 ggr dyrare och Hamburg och Berlin dubbelt så dyrt.⁵⁵ Avregleringen av den svenska telekommunikationsmarknaden har lett till en stark priskonkurrens mellan bolag som alla erbjuder förbindelser av mycket hög kvalitet. Det svenska bredbandsnätet är under kraftig utbyggnad genom såväl privata som offentliga initiativ och en stor mängd hushåll och företag är redan anslutna till förbindelser med mycket hög kapacitet. Landskrona kommun profilerar sig t.ex. som bredbandskommun med målet att 95% av invånarna skall vara anslutna till ett bredbandsnät den 1 juli år 2000.⁵⁶

I Ørestaden på den danska sidan av sundet skall ett IT-universitet etableras med investeringar som uppgår till drygt 3 Mdr SEK. I Helsingborg erbjuder Scandinavian College of Communication en unik utbildning med avseende på kommunikation och media. Ett ytterligare tecken på den höga mognadsgraden vad gäller informationsteknik är att företaget Sigma under hösten år 2000 startar Sveriges första IT-gymnasium i Malmö, Sigma College. Ett initiativ som startades för flera år sedan för att främja kontakterna mellan IT-företagen i regionen är databasen IT-Match, där alla aktörer i branschen kan registrera sig kostnadsfritt. Projektet är ett samarbete mellan bl.a. Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, IT-branschföreningen i Danmark och IT-stiftelsen Scania Futura.⁵⁷

3 Øresundsregionen som tillväxtområde

3.1 Betydelsen av kluster

IT-BRANSCHEN I SILICON VALLEY, textilindustrin i norra Italien, high-tech-regionerna kring Boston och North Carolina ("the Research Triangle") i USA är alla exempel på en företeelse som ofta benämns kluster. Kluster betecknar den koncentration av verksamheter som ofta uppstår inom regioner med mycket goda förutsättningar för en speciell bransch.

Just-In-Time-principen kan tillämpas som global strategi tack vare förbättrade kommunikationer mellan olika världsdelar. Leveransosäkerheten ökar dock med avståndet, vilket är en bidragande anledning till att hela produktionssystem skapas för att tillgodose lokala marknadens behov. Vid utlandsetableringar tenderar sålunda leverantörer att etablera sig i närheten av sina kunder på samma sätt som andra företag etablerar sig nära sin avsättningsmarknad. Sammantaget leder detta till ökad klusterbildning och agglomeration, vilket har flera fördelar förutom kortare transportavstånd⁵⁸:

- ~ tillgång till kvalificerad arbetskraft
- ~ arbetsdelning och specialisering mellan företagen leder till effektiv verksamhet
- ~ lagerhållning kan minskas tack vare närhet till leverantörer och kunder
- ~ skalfördelar vid inköp, t.ex. avseende transportkostnader
- ~ kommunikationer mellan aktörer blir snabbare och billigare
- ~ informationssökning och -förmedling underlättas
- ~ osäkerheten minskar eftersom alla aktörer delar samma information
- ~ gemensam identitet och kunskapskultur
- ~ innovationer stimuleras genom koncentration av kunskap och resurser

Fördelarna med koncentrerad forskning i klusterbildningar (economies of scale and scope, kontroll över innovationsprocessen och samarbete med lokala aktörer) är mycket stora ur ett regionalt eller nationellt perspektiv. Ur företagssynpunkt blir det allt vanligare att dra nytta av goda forskningsmiljöer i flera regioner i syfte att få tillgång till olika teknologi, för att skapa länkar mellan

olika innovationsprocesser samt för att underlätta produktion, bearbetning av lokala marknader och samarbete med kunder och underleverantörer.⁵⁹

3.2 Klusterbildning i Øresundsregionen

EUROPAS MARITIMA UTVECKLINGSCENTER, (EMUC), finns i Köbenhavn och organiserar den marina sektorn i regionen. I början av år 2000 var ett 100-tal danska företag och ca 20 svenska medlemmar. I EMUC ingår rederier, varv och underleverantörer, hamnföretag, myndigheter, skeppsmäklare, skeppshandlare, finansinstitut, högskolor och branschföreningar.^{60, 61} Själva branschen sysselsätter 45 000 personer i regionen i totalt 600-700 företag. Øresundsregionen är dessutom säte för FN-organisationen World Maritime University, vilket bl.a. erbjuder en framstående MBA-utbildning som lockar deltagare från hela världen.

Läkemedels- och bioteknikföretagen inom regionen omsätter ca 32 miljarder SEK och sysselsätter 32 000 personer.⁶² Av all skandinavisk verksamhet i branschen finns 60 % i Øresundsregionen.⁶³ Regionen intar tredje plats i Europa i vetenskaplig styrka inom området och de tio universitetssjukhusen utgör en viktig samarbetspartner för näringslivet.⁶⁴ Nyligen bildades dessutom "Medicon Valley Capital", en riskkapitalfond med specialisering mot läkemedelsbranschen. Branschen har organiserat sig i Medicon Valley Academy, en samarbetsorganisation med för närvarande drygt 100 medlemmar.⁶⁵ Organisationens uppgift är att främja branschens utveckling genom att profilera regionen internationellt och genom att utgöra ett forum för samverkan mellan universitet, företag och offentliga myndigheter.

IT Øresund startades i november 1999 av Øresundsuniversitetet och Øresund Business Council med målsättningen att bli samma samarbetsplattform för IT-företag och universitet som Medicon Valley är för läkemedelsindustrin.⁶⁶ Styrelsen är jämnt fördelad mellan universitet och näringsliv. IT-branschen i regionen är i stark tillväxt och ungefär 500 verksamheter finns registrerade i databasen IT-Match (se sid 10), vilket dock endast är en del av regionens IT-företag.

Øresund Food Network har startats av Øresundsuniversitetet⁶⁷ med samma intentioner som IT Øresund och Medicon Valley. Styrelseplatserna är jämnt fördelade mellan universitet, näringsliv och myndigheter. Livs-

medelsbranschen sysselsätter 57 000 personer i Skåne. En fjärdedel av de svenska livsmedelsföretagen hör hemma i Skåne och svarar för 45% av Sveriges livsmedelsproduktion.⁶⁸

Øresundsuniversitetet utreder möjligheterna att starta ett miljönätverk i regionen med samma intentioner som de föregående organisationerna.⁶⁹ Sverige och Danmark är världsledande när det gäller miljöledning⁷⁰ och i regionen finns hög kompetens knuten till bl.a. universitetet, men även till EU:s miljömyndighet i Köpenhamn och till företag. Tillsammans med London intar Øresundsregionen en tätplats inom miljöforskning i Europa.⁷¹

I Köpenhamn finns en stor andel arbetskraft med internationell erfarenhet, vilket bland annat avspeglas i det förhållandevis höga antal internationella organisationer som finns etablerade i staden. I december 1998 var de 13 till antalet, medan t.ex. Stockholm hade åtta. Bland internationella organisationer i Köpenhamn kan nämnas WHO:s europakontor, UNICEF Supply Office, EU:s miljömyndighet samt The Baltic Ports Organization.⁷² Skånes mångkulturella sammansättning kan spela en stor och positiv roll när det gäller att locka fler internationella organisationer till regionen.

3.3 Øresundsregionens vetenskapliga styrka

DEN KÄNDE AMERIKANSKE EKONOMEN Jeffrey D Sachs hävdar att det viktigaste ur ett tillväxtperspektiv för de sk utvecklingsländerna är att snabbt absorbera och assimilera ny teknik, medan de utvecklade länderna är beroende av sin innovationsförmåga för att skapa fortsatt tillväxt.⁷³ Vad gäller investeringar i forskning och utveckling som andel av BNP placerar sig Sverige och Danmark på tredje respektive fjärde plats i världen.⁷⁴ När amerikanska Council of Competitiveness studerade världens bästa innovationsklimat hamnade Sverige på en fjärde plats och Danmark på en sjunde plats.⁷⁵

Innovationsförmågan är i sin tur starkt beroende av den vetenskapliga styrkan och möjligheterna att interagera med andra starka regioner. Genom Øresundsregionens goda kommunikationer är det relativt lätt att ha kontinuerliga utbyten med andra regioner och såväl Sverige som Danmark intar tätpositioner både när det gäller vetenskaplig produktion och genomslag i forskningsvärlden. Om man mäter produktion som antal publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter relativt befolkningens mängd är Sverige tredje störst och Danmark sjätte störst i världen. Genomslag kan mätas ge-

nom att man studerar hur ofta en artikel citeras i andra artiklar. Det visar sig då att Sverige är näst bäst i världen och att Danmark följer som nummer fyra. I dessa båda framstående nationer framträder Øresundsregionen som det starkaste området med Stockholm-Uppsala på andra plats. I nedanstående tabell redovisas Europas vetenskapliga center, mätt i antal publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter under perioden 1996-98. Det framgår att Øresundsregionens 10 000 forskare har varit flitigt publicerade:

*Antal publicerade artiklar 1996-98 inom naturvetenskap, teknik och medicin.*⁷⁶

Placering	Region	Antal artiklar
1	London	67 333
2	Paris	49 438
3	Moskva	45 579
4	Berlin	24 514
5	Øresundsregionen	23 792
6	Amsterdam-Haarlem-Utrecht	23 612
7	Stockholm-Uppsala	22 340
8	Oxford-Reading	20 882
9	Edinburgh-Glasgow	20 965
10	Manchester-Liverpool	19 712

Øresundsregionen profilerar sig med globalt starka positioner vad gäller produktion av artiklar inom medicin, kärnfysik och partikelfysik samt miljö. Man intar även ledande platser i Europa inom flera andra områden, bl.a. inom teknik och ingenjörsämnen.

I en global jämförelse räcker Øresundsregionens vetenskapliga styrka produktion till en hedrande 14:e plats, medan London, Tokyo/Yokohama och San Francisco-området är de tre vinnarna. Ser man på citat av avhandlingar är Øresundsregionen till och med nummer tio i världen.⁷⁷

3.4 Teknikparker och forskningsbyar

DE IDÉER OCH UPPFINNINGAR SOM genereras vid regionens universitet och högskolor måste vidareutvecklas till en innovation genom att de görs kommersiellt anpassade och tillgängliga. För att underlätta och säkra ett sådant flöde finns ett antal teknikparker och forskarbyar i regionen. De flesta har skapats efter den framgångsrika och internationellt kända forskarbyn Ideon som

ligger i anslutning till Lunds Universitet och även finns etablerad i Malmö. Ideon är Nordens största och Europas tredje största forskarby med för närvarande 170 företag.⁷⁸ Det finns totalt nio teknikparker i Øresundsregionen (se bilaga 3), vilket garanterar att nya idéer vidareutvecklas och blir kommersialiserade. Teknikparkerna utgör dessutom en kontaktyta mellan högteknologiska områden, vilket innebär att de även fungerar som autonoma innovationscentra.

3.5 Prognoser för regionens tillväxt

Ekonomisk tillväxt

Det finns ett stort antal bedömningar som rör utvecklingen i Øresundsregionen. Det mest intressanta är kanske egentligen den framtidstro och optimism som kommer till uttryck i dessa. Själva integrationen förväntas t.ex. leda till en ökning av BRP med tio procent i Skåne och med två procent på Själland.⁷⁹ Nuvärdet av integrationen under de närmaste 30 åren har beräknats till drygt 400 mdr SEK.⁸⁰

Till denna ökning kommer det bidrag som det stora intresset för regionen redan genererar. Detta förväntas leda till att Skåne får en årlig BRP-tillväxt på drygt fyra procent fram till år 2002.⁸¹

Sysselsättning och arbetskraft

Länsarbetsnämnden i Skåne bedömer att tillväxten i arbetstillfällena under år 2000-01 saknar motstycke under det senaste decenniet. Nettoökningen i arbetstillfällena bedöms bli 25 000, d v s en tillväxt på fem procent. I början av 1999 tog Arbetsförmedlingens Øresundsprojekt fram en prognos som visade att sysselsättningen bedöms öka med sex procent i Øresundsregionen under perioden 1996-2005, vilket skulle innebära en ökning med 100 000 arbetstillfällena.⁸²

Byggmarknaden

Under den närmaste tio-årsperioden bedöms mellan ca 90 miljarder DKK (ca 100 miljarder SEK) investeras i infrastruktur i regionen. Pågående och kommande projekt innefattar bl.a. Københavns Metro, Citytunneln i Malmö, investeringar på Kastrup och utbyggnader av hamnar, järnvägar och vägar.⁸³

De stora infrastrukturinvesteringarna bedöms åtföljas av ca 30 000 nya bostäder i Malmöområdet under den närmaste tio-årsperioden. Skanskas bedömning är att husbyggnationen i Skåne ökar med tio procent per år. Nybyggnationen av kontors- och butikslokaler bedöms öka med 30% både år 1999 och år 2000.⁸⁴

Bomässan Bo01 placerar regionen ytterligare i fokus.

De mer eller mindre långt framskridna planer som finns på att utveckla infrastrukturen inom och till och från Øresundsregionen kommer ytterligare att öka regionens attraktionskraft. De aktuella projekten är t.ex. en fast förbindelse över Fehmarn Bält, en tunnel Helsingborg-Helsingør samt en höghastighetsjärnväg mellan Stockholm och Hamburg via Jönköping och Helsingborg och København.

Läkemedel och bioteknik

Medicon Valley Academy prognostiserar att inom läkemedel och biomedicin kommer tio företag per år att etablera sig i Øresundsregionen. Utvecklingen inleddes redan 1998 och bedöms fortskrida flera år in på 2000-talet.

Handel

I regionen finns ett starkt intresse för att etablera och bygga ut ett stort antal s k factory outlets eller storcentra. Totalt planeras 340 000 kvadratmeter butiksytta i Øresundsregionen⁸⁵ och under våren 2000 fattades t.ex. beslut om etablering av ett köpcenter i Landskrona.

Øresundsbro Konsortiet har i en omfattande undersökning visat att antalet danskar som åker och handlar i Sverige kan komma att öka från dagens nivå på 200 000 personer till 900 000 efter broöppningen.⁸⁶

4 Regionbildningen

DET FINNS EN MÄNGD EXEMPEL på att regionbildningen över Øresund redan har kommit långt. Formerna för integrationen kan delas in i olika grupper efter deras karaktär och deltagare.

4.1 Näringslivets integration

FÖRUTOM MÖJLIGHETEN ATT UTNYTTJA det bästa i två företagsklimat (se avsnitt 2.3) finns det flera viktiga strategiska fördelar för ett företag i en integrerad Øresundsregion. Fördelarna rör ”economies of scale and scope”, d.v.s. stordriftsfördelar och urvalsfördelar. Mer konkret innebär det bl.a. följande:

1. Med integrationen ges skånska och danska företag tillgång till en avsevärt större lokal avsättningsmarknad utan att man behöver bygga upp en autonom organisation på den andra sidan av Øresund. Det blir alltså möjligt att penetrera en ny marknad till tämligen låga investeringskostnader, samtidigt som ledning och andra gemensamma funktioner kan behållas samlade. Många företag har redan utnyttjat möjligheten, bl.a. svenska IT-konsulter. Med den större marknaden blir det dessutom möjligt för företag med en hög grad av specialisering att få avsättning för sina varor eller tjänster, vilket förbättrar utbudet i regionen.

2. Eftersom även arbetsmarknaden blir gemensam får företagen bättre produktionsförutsättningar i form av ökad tillgång till kvalificerad och specialiserad arbetskraft.

3. En mycket konkret fysisk nytta av Øresundsbron är de logistiska fördelar som erhålls genom att distributionssystemen dels kan vara gemensamma för hela Øresundsregionen och dels genom att transportererna kan göras mer optimala med avseende på t.ex. lastningsgrad. Som exempel kan nämnas att brödleveranserna till McDonalds' restauranger i hela regionen sköts av ett bageri (Sjöholms bröd) på den svenska sidan av sundet. Tillsammans med utvecklingen inom ICT (Information and Communication Technology) skapar detta stora möjligheter för regionens näringsliv.

4. I den integrerade Øresundsregionen ökar vidare möjligheterna att bilda allianser med företag inom samma bransch med tillhörande synergieffekter och fördelning av t.ex. risktagande och utvecklingskostnader. Nyligen bildade WM-data och Navision en sådan allians.⁸⁷

Nedan följer ytterligare ett antal exempel på hur näringslivet varit ledande i integrationen i olika former. Listan är ett axplock och det finns betydligt fler exempel.

- ~ Mejeriföretagen Arla och MD Foods har fusionerat och bildat Arla Foods.
- ~ MeritaNordbanken och Unibank har fusionerat.
- ~ Advokatfirmorna Qvist-Stanbrook och Brorström & Partners fusionerar.
- ~ Danska auktionsfirman Lauritz Christensen har köpt sin skånska kollega Falkkloos.⁸⁸
- ~ Taxi Motor (Dk) och Taxi Kurir (Sv) har fusionerat genom partiella förvärv.⁸⁹
- ~ Copenhagen Port och Malmö hamn planerar en fusion som träder i kraft vid årsskiftet.
- ~ Vin & Sprit AB har köpt Danisco Distillers (De Danske Spritfabriker).⁹⁰
- ~ Bysted A/S har köpt Morning Annonsbyrå i Malmö.⁹¹
- ~ Tegeltillverkaren De Forende Teglværker har köpt 50% av Tegelmäster.⁹²
- ~ Teknikkonsulterna Benzler & Co och Jens S bildar en gemensam handelskoncern för transmissionskomponenter.⁹³
- ~ De svenska företagen IT-företagen Framfab, Cell Network, Adera, Sigma och Information Highway har etablerat sig i København genom öppnande av lokalkontor eller genom förvärv.⁹⁴
- ~ Svenska byggföretag, bl.a. Skanska och NCC, är stora aktörer i Danmark.
- ~ EjendomsSelskabet Norden har förvärvat flera fastigheter i Malmö.⁹⁵
- ~ Byggmarknader från den danska sidan har etablerat sig i Sverige, bl.a. Silvan, Bygma, A/S Harald Nyborg och Beijers.⁹⁶
- ~ Royal Scandinavia distribuerar hantverk över hela världen från en central i Malmö.⁹⁷
- ~ Danska konsult- och rekryteringsföretaget Cultivator har etablerat ett svenskt kontor.⁹⁸
- ~ Lättbetongtillverkaren HH Holding A/S har etablerat ett försäljningskontor i Malmö.

- ~ Livsmedelsföretaget Danisco och danska servicejätten ISS har etablerat sig på den skånska sidan.
- ~ De danska affärskedjorna Inerco (köksutrustning, elartiklar, porslin, m m), Matas (hälsovård), BR Leksaker, Carli Gry (konfektion, nu även som egen butikskedja), Ivan Grundahl och Bitte Kai Rand (konfektion) har etablerat sig på den svenska sidan.⁹⁹
- ~ SEB satsar i Danmark och Provinsbanken (Den Danske Bank) i Sverige.¹⁰⁰
- ~ Det danska kapitalförvaltningsbolaget Treviso, ägt av Unibank, har etablerat kontor i Malmö.
- ~ Svenska Posten och Post Danmark samarbetar i Øresundsregionen fr.o.m. den 1 juli år 2000.¹⁰¹
- ~ Malmöhus Invest AB har inlett ett samprojekt med dansk/svenska Øresund Health Care A/S.¹⁰²
- ~ Föreningssparbanken och den Jyske Bank samarbetar.¹⁰³
- ~ ØresundsBureauet är en svensk/dansk reklambyrå.¹⁰⁴
- ~ Renhållningsbolaget Ragnsells i Danmark och svenska Däck Rec samarbetar.¹⁰⁵
- ~ Ett flertal revisions- och konsultfirmor, bl.a. Ernst & Young, Deloitte & Touche och KPMG har skapat särskilda Øresundsgrupper eller samarbetar mellan sina svenska och danska kontor.

4.2 Offentliga samarbeten

- ~ Øresundskomiteen organiserar danska och svenska myndigheter i ett nära samarbete och fungerar därvid som paraplyorganisation för ett stort antal olika projekt.
- ~ Øresundsuniversitetet är ett samarbetsforum för elva högskolor och universitet i regionen. Redan idag läser drygt 1000 svenska och danska studenter på motsatt sida av sundet¹⁰⁶ och forskningssamarbetet är omfattande.
- ~ Åtta kommuner på ömse sidor av Øresund samarbetar i form av det s k Øresundsnätet.¹⁰⁷
- ~ Kommunerna Køge, Greve, Solrød, och Vallø söder om København samarbetar med Bromölla, Hässleholm, Kristianstad, Osby, Perstorp och Östra Göinge i nordöstra Skåne i projektet Øresundsservice.

- ~ Helsingborgs och Helsingørs kommuner har sedan länge ett väl utvecklat samarbete och Malmö och Københavns kommuner har omfattande och frekventa kontakter.
- ~ Danmarks Statistik och Statistiska Centralbyrån har skapat en statistikbas över Øresundsregionen.¹⁰⁸
- ~ Den danska och svenska regeringen har beslutat inrätta en gemensam dansk-svensk Øresunds-databas och telefonupplysning, vilka finns tillgängliga fr.o.m. Øresundsbronns öppnande. Samtidigt skall ett informationskontor inrättas i Malmö, ”Øresund i butik”.¹⁰⁹
- ~ 300 skolor på ömse sidor om sundet har haft ett svenskt-danskt utbyte i projektet ”Språket förbinder”.¹¹⁰

4.3 Intresseorganisationer/nätverk

- ~ Sydsvenska Industri- och Handelskammaren och Den Danske Handelskammer har genomfört en partiell fusion och bildat Øresund Industri & Handelskammare med 7000 medlemsföretag.
- ~ Øresund Business Council är en övergripande samarbetsorganisation för flera näringslivsorganisationer i regionen.
- ~ Det pågår samtal mellan Dansk Industri och Verkstadsindustrierna och deras fackliga motparter om att bilda Industrins Øresundsråd för att hantera skillnader i regelverk mellan Sverige och Danmark.¹¹¹
- ~ Medicon Valley Academy (se sid 11)
- ~ Business Bridge är ett nätverk som organiserar drygt 300 personer från näringslivet i syfte att underlätta och accelerera integrationen genom konkret kontaktskapande mellan företag, seminarier, kurser, m m.
- ~ Företagsgruppen i Fosiemy i Malmö och Amager Erhvervsråd samarbetar i projektet AMMA.¹¹²
- ~ GeneratioNet är ett nätverk för dagens och morgondagens ledare i Øresundsregionen.
- ~ IT Øresund (se sid 11)
- ~ IT-branschföreningarna på ömse sidor av sundet har bildat IT-Branchen Øresund.¹¹³
- ~ Øresund Food Network (se sid 11)
- ~ Europas Maritime Udviklingscenter (se sid 11)

- ~ HSB Malmö planerar ett samarbete med Dansk Allmenntigt Boligselskab (DAB) i Danmark.¹¹⁴
- ~ Dansk Byggesocietetet och Södra Sveriges Byggnadstekniska Samfund samarbetar.¹¹⁵

4.4 Media

- ~ Danska Erhvervsbladet ger ut en särskild bilaga med fokus på Øresundsregionen, ”Brobusiness”.
- ~ Radiostationerna HitRadio och Uptown Radio planerar ett samarbete.
- ~ Sydsvenska Dagbladet och Berlingske Tidende samarbetar redaktionellt, har skapat en gemensam web-tidning samt ger ut ”Øresundsnytt” fr.o.m. maj månad år 2000.
- ~ Sydnytt och TV Lorry samarbetar.
- ~ Radio Malmöhus/Radio Kristianstad och Köbenhavns radio samarbetar.¹¹⁶
- ~ Det elektroniska nyhetsbrevet Rapidus har etablerats med Øresundsregionen som bevakningsområde.
- ~ Nyhetsbyrån ”Nytt från Öresund” förmedlar nyheter från näringsliv och samhälle till media, företag och andra intressenter.¹¹⁷

4.5 Fritidsutbyte

- ~ Föreningslivet i Malmö och København har startat ett samarbete i syfte att lyfta fram städernas likheter och olikheter för att därmed synliggöra föreningslivet i regionen.¹¹⁸
- ~ En tredjedel av besökarna till danska konstmuséet Louisiana är svenskar, medan motsvarande gäller för äventyrsbadet Aq-va-kul i Malmö.¹¹⁹
- ~ Organisationerna Visa Lund och Roskilde Alle Tiders har etablerat ett samarbete för att öka utbytet mellan de två anrika universitetsstäderna.¹²⁰
- ~ Projektet ”Kulturbro 2000”, med olika organisationer som initiativtagare, syftar till att etablera en gemensam Øresundskultur genom att öka utbytet mellan länderna.¹²¹
- ~ 20% av inköpen på det stora varuhuset Magasin du Nord i København görs av svenskar.¹²²

5 Företag som etablerat sig i Øresundsregionen

DET FINNS ETT STORT ANTAL FÖRETAG som har etablerat sig i Øresundsregionen som en följd av den utveckling som redan inletts och som förväntas accelerera. Nedanstående lista gör inga anspråk på att vara fullständig.

Livsmedel

- ~ mejerivaruföretaget Danone i Malmö,
- ~ United Biscuits,
- ~ Cargill Foods,
- ~ Unilever från Stockholm till Helsingborg,
- ~ Kronfågel från Stockholm till Kristianstad,
- ~ Sardus huvudkontor från Stockholm och Halmstad till Helsingborg.¹²³

Läkemedel/bioteknik

- ~ Bayer har flyttat sitt Skandinaviska huvudkontor från Stockholm till København,
- ~ Ferring läkemedel, huvudkontor i Danmark och produktion i Skåne,
- ~ Pfizer Pharmaceuticals etablerade 1998 sitt huvudkontor för Norden och Benelux i regionen,¹²⁴
- ~ CIPHERGEN Biosystems Inc. etablerar en organisation med ansvar för hela Skandinavien, Finland och Baltikum,¹²⁵
- ~ Smith Kline Beecham, huvudkontor för norra Europa i Malmö,¹²⁶
- ~ Eli Lilly,¹²⁷
- ~ Bristol Myers Squibb,¹²⁸
- ~ Glaxo Wellcome,¹²⁹
- ~ Novo Nordisk Farmaka samlar hela sin skandinaviska säljorganisation i Malmö,
- ~ Medarex Inc har valt att lokalisera sitt europeiska dotterbolag Genmab A/S i Köpenhamn,¹³⁰

IT

- ~ Konsultföretaget Primant har som affärsidé att hela Øresundsregionen skall vara företagets hemmamarknad,
- ~ Arrowhead (bl.a. Internet) har kontor i Malmö och skall öppna ett i Danmark,

- ~ Dell Computers,
- ~ Sun Microsystems placerar ett Sun Java Center i regionen,¹³¹
- ~ Innehållsleverantören Inovit AB har etablerat sig i Øresundsregionen,¹³²
- ~ dataserviceföretaget NL Partner har flyttat sin marknadsavdelning från Stockholm till Malmö,
- ~ IT-marketingföretaget InfoOne har öppnat ett call-center i Kristianstad,¹³³
- ~ Internet-företaget Linq öppnade under 1999 ett Malmökontor som samarbetar med det äldre kontoret i København,¹³⁴
- ~ konsultföretaget Sema Group har bildat ett affärsområde som omfattar Halland, Skåne och Københavnsregionen,¹³⁵
- ~ Sörman Information System har öppnat kontor i Malmö.¹³⁶

Logistik och transporter

- ~ Maersk Sealand, lokalkontor i Helsingborg,¹³⁷
- ~ fraktbolaget Top Logic, lokalkontor i Malmö,¹³⁸
- ~ DFDS Transport AB:s svenska huvudkontor i Malmö.

Företagstjänster

- ~ PR-företaget GCI Mannov i Malmö och København,
- ~ tyska PR-företaget Ehrenberg i Malmö,¹³⁹
- ~ PR-byrå Heimburger i Helsingborg,
- ~ rekryteringsfirman Hammer & Hanborg har öppnat kontor i Malmö,
- ~ Thulin rekrytering har öppnat kontor i Malmö,¹⁴⁰
- ~ konsultbyråerna Cepro Management och The Concourse Group fusionerar och etablerar kontor i Øresundsregionen,
- ~ redovisnings- och konsultbyrå Deloitte & Touche.

Bilagor

Övriga

- ~ Daimler Chrysler har flyttat sitt svenska huvudkontor från Stockholm till Malmö och slagit samman den svenska och den danska organisationen,
- ~ tyska truckkoncernen Jungheinrich från Stockholm till Skåne,¹⁴¹
- ~ franska aluminiumtillverkaren Pechiney har etablerat sitt nordiska huvudkontor i Frederiksberg,
- ~ hotellkedjorna Hilton och Marriot etablerar sig i Köpenhamn,¹⁴²
- ~ Skanska Sverige från Stockholm till Malmö,
- ~ The Gillette Group,
- ~ L'Oreal har etablerat nordiskt distributionscenter i Köpenhamn,¹⁴³
- ~ leksaktillverkaren Mattel,
- ~ Nordiska Fondkommission planerar att öppna ett filialkontor i Malmö.¹⁴⁴

BILAGA I:

Undersökningar om faktorer som styr företags val av etableringsplats

Europeiska Bankunionen redovisar följande parametrar, baserat på en undersökning bland 10 000 investerare:

1. Infrastruktur
2. Kulturutbud
3. Bostäder
4. Arbetskraft
5. Företagsklimat
6. Hjälp från stat och kommun

OECD:s undersökningar bland högteknologiska företag i USA gav följande faktorer av störst betydelse vid val av region¹⁴⁵:

1. Tillgång till kvalificerad arbetskraft
2. Arbetskraftsutbud
3. Skatteläge
4. Tillgång till universitet och högskolor
5. Levnadskostnad
6. Transportläge
7. Marknadstillgänglighet
8. Regionala restriktioner
9. Energikostnader
10. Kultur- och rekreativ utbud

Invest in Sweden Agency har genom enkäter till ca 150 koncernhuvudkontor respektive divisionshuvudkontor studerat faktorer av betydelse för deras lokalisering, varav följande parametrar ansågs viktigast¹⁴⁶:

1. Individuell beskattningsnivå
2. Goda transportmöjligheter
3. Närhet till kunder
4. Regelverk och ekonomisk politik
5. Bolagsskatt
6. Närhet till leverantörer

Stockholms läns landsting studerade 20 internationella företag i Stockholmsregionen och fastställde att följande faktorer var viktigast¹⁴⁷:

1. telekommunikationer
2. företagsklimat
3. tillgång till kvalificerad arbetskraft
4. levnadsomkostnader
5. vägnätets omfattning
6. tillgång till bostäder

Det brittiska företaget Healey & Baker publicerar årligen en studie som bl.a. redovisar viktiga faktorer för företags etablering, grundat på intervjuer med 500 företagsledare. Följande faktorer identifierades år 1999:¹⁴⁸

1. Marknadsnärhet
2. Transportförbindelser, regionala och internationella
3. Kvalitet och tillgång till telekommunikationer
4. Tillgång till arbetskraft och kostnaderna för denna
5. Företagsklimat, d.v.s. skatter, bidrag, etableringsstöd, m.m.
6. Tillgång till lokaler
7. Språkmiljö
8. Framkomlighet inom staden
9. Livskvalitet
10. Ren miljö

BILAGA 2: Universitet och högskolor i Øresundsregionen

Följande institutioner ingår i Øresundsuniversitetet:

Lunds Universitet, inklusive Campus Helsingborg
 Københavns Universitet
 Danmarks Tekniske Universitet
 Handelshøjskolen i København
 Den Kgl Veterinaer- og Landbohøjskole
 Sveriges Lantbruksuniversitet/Alnarp
 Danmarks Laererhøjskole
 Danmarks Farmaceutiske Højskole
 Roskilde Universitetscenter
 Malmö Högskola
 Danmarks Biblioteksskole

Det finns ytterligare institutioner med högskolestatus i Skåne och på Själland. Nedan följer en förteckning över en del av dessa. Det finns också ett stort antal vård- och lärarhögskolor i regionen.

Ingeniørhøjskolen Københavns Teknikum
 Danmarks Designskole
 Den Grafiske Højskole
 Det Kgl Danske Kunstakademis Arkitektskole
 Det Kgl Danske Musikkonservatorium
 Det Kgl Danske Kunstakademis Billedkunstskoler
 World Maritime University
 Musikhøgskolan i Malmö
 Teaterhøgskolan i Malmö
 Konsthøgskolan i Malmö
 Høgskolan i Kristianstad
 Trafikflygarhøgskolan i Ljungbyhed

BILAGA 3: Teknikparker och forskarbyar i Øresundsregionen

Ideon Agro Food
 Ideon Science and Technology Parks (Lund, Malmö)
 Medeon (Malmö)
 Andra Varvet, Malmö Technology Park
 Krinova (Kristianstad)
 Centre of Advanced Technologies (CAT) (Roskilde)
 Symbion Science Park (København)
 The Danish Science Park in Hørsholm
 (Hørsholm)^{149, 150}

Fotnoter

- 1 Wichmann Mathiessen, "Regional udviklingsstrategi", ur Wichmann Matthiessen (red.), "Øresundsområdet, Verdensklasse: Eksempler & Perspektiver", 1998
- 2 P g a begränsad tillgång till statistik över jämförbara regioner i Europa jämförs här europeiska storstadsregioner mot området København-Malmö-Lund.
- 3 Svenska Vägföreningen, "EU-handel och transporter – Analyser och prognoser för Sverige", 1999
- 4 EU-kommissionen, "Moving Forward", 1999
- 5 Invest in Sweden Agency, "I huvudet på ett företag", 1999
- 6 Copenhagen Capacity & Wonderful Copenhagen, "Copenhagen – Fact & Fiction", 1999
- 7 Sydsvenska Dagbladet, "Svenskt flyg får dansk bas", 99-10-08
- 8 Copenhagen Airports, Pressmeddelande, 00-05-17. IATA = International Air Transport Association.
- 9 Official Airline Guide, refererad i Brobyggarna, BB-Nyheder, 1999
- 10 Verdens Gang, Metro (TT), 00-02-21
- 11 Copenhagen Capacity & Wonderful Copenhagen, "Copenhagen – Fact & Fiction", 1999
- 12 Copenhagen Airports, www.cph.dk
- 13 Luftfartsverket, www.lfv.se
- 14 Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/ Vår nya/Vores nye region", 1999
- 15 Helsingborgs hamn, www.port.helsingborg.se
- 16 IMD, "World Competitiveness Yearbook", 1999
- 17 European Logistics Survey, 1996, refererad i Copenhagen Capacity, www.oresund.com/facts/copcap6.htm
- 18 Copenhagen Capacity, www.oresund.com/facts/copcap6.htm
- 19 Företagsklimat är en tämligen diffus term som kan innefatta många parametrar. I denna rapport är företagsklimat ett samlingsbegrepp för flera faktorer som är av betydelse vid etablering av företag.
- 20 Invest in Sweden Agency, www.isa.se/realestate/rents/rents.cfm samt www.isa/default.cfm?page=/balticseal
- 21 Sadolin & Albaek, 1998, refererad i Tidningen Børsen, 99-06-24
- 22 Finanstidningen, "Stockholm hetast", 15-17 april 2000
- 23 Sydsvenska Dagbladet, "Malmö fastighetspriser rakar i höjden", 1999
- 24 IMD, World Competitiveness Yearbook, 1999
- 25 Invest in Sweden Agency, National Report, 1999
- 26 Industriförbundet, "Konjunkturen Skåne", 1999
- 27 Stiftelsen Jobs & Society, www.jobs-society.se, Pressmeddelande 00-05-04
- 28 Statistiska Centralbyrån och NUTEK, Ny Teknik 1999:33
- 29 Invest in Sweden Agency, "Sweden – a Natural Base for Regional Headquarters", 1999
- 30 Se bl.a. Riksskatteverkets rapport 1999:3, "Vår omvärld år 2010", 1999 samt olika publikationer av professor Åke E Andersson, KTH.
- 31 Sydsvenska Dagbladet, 1998
- 32 Danmarks Statistik och Statistiska Centralbyrån, "Øresund – siffror om regionen", 1999
- 33 Øresundsuniversitetet, Akademikern, nr 3 2000
- 34 Erhvervsbladet/Brobusiness: "300 000 udlændinge i Malmø / København", 00-03-16
- 35 Danmarks statistik och Statistiska Centralbyrån, "Øresundsregionen i siffror", 1999
- 36 Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/ Vår nya/Vores nye region", 1999
- 37 Sydsvenska Dagbladet + Berlingske, Øresundsbilaga, 99-11-16
- 38 Wichmann Matthiessen, "Øresundsområdet. Verdensklasse: Eksempler og perspektiver", Förord, 1998
- 39 Ur Brinkmann, "Øresundsregionen kulturelle udstyrning", 1997, refererad i AB Vigiator & Turismens Udviklingscenter, "Kortlægning og udvikling af perspektivrige samarbejdsprojekter inden for turismen i Øresundsregionen", 1998
- 40 Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/ Vår nya/Vores nye region", 1999
- 41 Roskilde Festival, www.roskilde-festival.dk
- 42 Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/ Vår nya/Vores nye region", 1999
- 43 AB Vigiator & Turismens Udviklingscenter, "Kortlægning og udvikling af perspektivrige samarbejdsprojekter inden for turismen i Øresundsregionen", 1998
- 44 Muntlig utsago från Thomas Arnström, miljöchef Svalöv kommun
- 45 Copenhagen Capacity & Wonderful Copenhagen, "Copenhagen – Fact & Fiction", 1999
- 46 Olika organisationer, www.oresund.com/living/living2.htm

- 47 Sydsvenska Dagbladet, 00-01-16
- 48 Politiken, 98-11-08 (University of Pennsylvania)
- 49 Union of International Associations, 1999, www.uia.org/uiastats/stcnf98.htm
- 50 Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/ Vår nya/Vores nye region", 1999
- 51 AB Vigilator & Turismens Utviklingscenter, "Kortlægning og udvikling af perspektivrige samarbejdsprojekter inden for turismen i Øresundsregionen", 1998
- 52 Tidningen Børsen, feb 2000 (MeritaNordbanken och Tidningen Børsen)
- 53 Olika organisationer, www.oresund.com/living/living2.htm
- 54 Københavns kommun och Malmö stad, "Our new/ Vår nya/Vores nye region", 1999
- 55 OECD-basket, Ref. TeleDanmark 1998, refererad i "Copenhagen Fact & Ficiton", 1999
- 56 Øresundsposten, "Bredbandsnät i hela kommunen morot i kampanj för Landskrona", april 2000
- 57 IT-Match, www.it-match.com
- 58 Lundquist, Jonsson, Olander, "Närhet och vida nätverk", 1999
- 59 Ibid.
- 60 Sydsvenska Dagbladet, "Maritima bolag repar mod vid Øresund", 99-09-25
- 61 Erhvervsbladet/Brobusiness, 00-01-20
- 62 Dagens Industri, annonsbilaga 00-03-27, "Medicon Valley"
- 63 Sydsvenska Dagbladet, "Regionen hoppas på stor nyetablering", 1999
- 64 Peter Halken, VD för Medicon Valley Academy, föredrag 00-01-27.
- 65 Erhvervsbladet/BroBusiness, 99-12-02
- 66 Ibid.
- 67 Erhvervsbladet/BroBusiness, 99-12-02
- 68 Arbetsförmedlingen, "Skåne prognosen 2000-01", november 1999
- 69 Rapidus nyhetsbrev, www.rapidus.se
- 70 Uttryckt som antal miljöcertifierade företag per invånare. Ny Teknik, "Sverige världsbäst på miljö", Nr 2000:11
- 71 Wichmann Matthiessen (red.), "Øresundsområdet, Verdensklasse: Eksempler & Perspektiver", 1998
- 72 PEROHCON, "Förutsättningar för internationella organisationers lokalisering till Malmö", dec 1998
- 73 Se bl.a. Sachs' inledningsanförande vid SNS' jubileumskonferens 1998 (SNS, 1999).
- 74 IMD, "World Competitiveness Yearbook", 1999
- 75 Invest in Sweden Agency, Report 1999 (Michael Porter & Scott Stern, Council of Competitiveness, 1998)
- 76 DTU Analysis & Research promotion Center, 1999, publicerad i Copenhagen Capacity, "Location Copenhagen", 2000
- 77 Mathiessen & Schwarz & Find, "Research Gateways of the World: An Analysis of Networks Based on Bibliometric Indicators", publicerad i Andersson & Andersson, "Gateway Regions to the World" (1999)
- 78 Muntlig utsago från Gertrud Bohlin Ottosson, VD för Ideon Center AB, maj 2000
- 79 MeritaNordbanken, "Øresundsregionens integration, ett Ø är ett Ö", 1999
- 80 Beräkningar av professor Sten Wandel, Lunds Tekniska Högskola, refererade i Den Danske Bank, "Business Today", nr 5 2000
- 81 MeritaNordbanken, "Ekonomiska utsikter", okt 1999
- 82 Sydsvenska Dagbladet, "100 000 nya jobb runt sundet år 2005", 99-01-29
- 83 Øresundskomiteen, www.oresundskomitten.dk
- 84 DI, "Øresundsbron sätter fart på husbyggandet i Skåne", 99-10-01
- 85 Tidningen Børsen, "Nye storcentre udløser handelskrig", 00-03-02
- 86 Øresundsbro Konsortiet, Nyhetsbrev Øresundsbron, april 2000
- 87 Tidningen Børsen, "Navision i alliance med WM-data", 00-03-21
- 88 Erhvervsbladet/Brobusiness, "Auktioner flytter", 00-03-30
- 89 Politiken, 00-02-23
- 90 Øresunds-posten, Nr 1 2000
- 91 Sydsvenska Dagbladet, "Varje vecka öppnar nya danska företag", 99-03-03
- 92 Sydsvenska Dagbladet, "Dansk tegelleverantör köper halva Tegelmäster", 00-05-16
- 93 Tidningen Børsen, "Ny svensk-dansk handelskoncern", 00-04-18
- 94 Sydsvenska Dagbladet, "Malmö regionens motor", 99-10-29, Ekonominytt.nu, 00-05-11, Rapidus nyhetsbrev, www.rapidus.se, 00-04-26
- 95 Erhvervsbladet/Brobusiness, "Dansk boföretag gör storköp i Malmö", 00-04-27
- 96 Tidningen Børsen, 00-03-09
- 97 Affärs- & Kapitalnytt, nr 3-4 2000
- 98 Cultivator, www.cultivator.dk

- 99 Sydsvenska Dagbladet, "Belöning väntar den som namnger gallerian", 99-08-27
- 100 Erhvervsbladet/Brobusiness, 00-02-17, Den Danske Bank, "Business Today", nr 5 år 2000
- 101 Posten Sverige "Bättre brevtjänster i Öresundsregionen", mars 2000
- 102 Malmöhus Invest AB, Pressrelease, 00-03-13
- 103 Föreningsparbanken/Brobyggerne, Nyheder, nr 2, jun 1999
- 104 ÖresundsMagasinet, juni/juli 2000
- 105 Metro, "Danska däck blir ny råvara i Skåne", 00-04-28
- 106 Sydsvenska Dagbladet, "Studentbro över Öresund", 00-04-04
- 107 Erhvervsbladet/BroBusiness, 99-12-02
- 108 www.orestat.scb.se
- 109 Utrikesdepartementet, Pressmeddelande "Ny elektronisk informationsbro över Öresund", 00-03-23
- 110 Muntlig utsago från Birger Olofsson, Öresundskomiteen, 00-05-31
- 111 Sydsvenska Dagbladet, "Broöppningen bäddar för avtalsstrider", 00-03-11
- 112 Erhvervsbladet/Brobusiness, "Danska däck blir ny råvara i Skåne", 00-04-27
- 113 Tidningen Børsen, "Dansk-svensk brancheforening", 00-04-10
- 114 Øresundsposten, "Tillsammans blir vi starkare", april 2000
- 115 Affärs- & Kapitalnytt, "gränsöverskridande utbyte", nr 2 2000
- 116 Jyllands-Posten, Morgenavisen 99-06-13
- 117 www.nfo.nu
- 118 FRIngo, broschyr: "FRIngo – ett föreningssamarbete över Øresund"
- 119 Sydsvenska Dagbladet, debattartikel av Ilmar Reepalu och Jens Kramer Mikkelsen, 99-11-12
- 120 Erhvervsbladet/Brobusiness: "Roskilde og Lund går hånd i hånd", 00-03-16
- 121 Erhvervsbladet/Brobusiness: "Kulturbro 2000 skapar enhet", 00-03-16
- 122 Sydsvenska Dagbladet, "Svenska handlare planerar för köprusch över Sundet", 00-03-26
- 123 Sardus, "Årsredovisning 1998", 1999
- 124 Andersson, Dümmatze, Kull, Jönsson och Oredsson, "Öresundsregionens internationella konkurrenskraft", 2000
- 125 Erhvervsbladet/Brobusiness, "Amerikansk bio-teknik firma till København", 00-03-30
- 126 Medicon Valley: "Impacting World Health & Science", 1999
- 127 Ibid.
- 128 Ibid.
- 129 Ibid.
- 130 Den Danske Bank, "Business Today", nr 5 2000
- 131 Erhvervsbladet/Brobusiness, "IT-center till Øresundsregionen", 00-03-30
- 132 Inovit AB, www.inovit.com
- 133 Affärs- & Kapitalnytt, "IT-Marketing", nr 2 2000
- 134 Affärs- & Kapitalnytt, "Företagsportaler ger snabbtänkta företag", nr 2 2000
- 135 Nytt från Öresund, "Sema till Öresund", 00-05-29
- 136 Sydsvenska Dagbladet, "Öresundsregionen lockar IT-företag", 99-08-24
- 137 Maersk Sealand, Traderna Mellan, "Temanummer IET och Helsingborg"
- 138 Nyhetsbrevet Rapidus, www.rapidus.se
- 139 Erhvervsbladet/Brobusiness, 00-02-17
- 140 Sydsvenska Dagbladet/Berlingske: Öresundsnytt, "En region med växtkraft", 00-05-23
- 141 Tidningen Børsen, 99-06-24
- 142 Sydsvenska Dagbladet/Berlingske: Öresundsnytt, "En region med växtkraft", 00-05-23
- 143 Sydsvenska Dagbladet/Berlingske: Öresundsnytt, "En region med växtkraft", 00-05-23
- 144 Nordiska Fondkommission, www.nordiska.com
- 145 Undersökning refererad i Andersson: "Sydsvensk Framtid", 1989
- 146 Invest in Sweden Agency's ekonomiska råd, "I huvudet på ett företag", 1999
- 147 Refererad i "Förutsättningar för internationella organisationers lokalisering till Malmö", PEROHCON, dec 1998. Denna undersökning riskerar att bortse från faktorer som företag efterfrågar, men som Stockholmsregionen inte tillfredsställer.
- 148 Refererad i "Flygplatskapaciteten i Stockholmsregionen", Luftfartsverket år 2000
- 149 Maskell & Törnqvist, "Building a cross-border learning region", 1999
- 150 Copenhagen Capacity, www.oresund.com/facts/copcap7.htm